

درباره:

طرح جامع صدور خدمات

بخش اول

مقدمه

در اجرای بند (د) ماده (۱۶) قانون اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، مصوب پانزدهم اسفندماه ۱۳۶۹ و اصلاحیه مورخ پانزدهم آذر ماه ۱۳۷۳ مجلس شورای اسلامی، درباره تشکیل کمیسیون‌های تخصصی و به استناد مصوبه مورخ ۱۳۷۴/۵/۳ هیات نمایندگان اتاق ایران، کمیسیون صدور خدمات فنی و مهندسی تشکیل شد. این کمیسیون در انتخابات سال ۱۳۸۳ با ترکیبی جدید وارد مرحله تازه‌ای شد. اعضای کمیسیون بعد از

بررسی‌ها و تبادل نظر با تعدادی از مسوولان و دست اندرکاران صدور خدمات فنی و مهندسی و رایزنی با سازمان توسعه تجارت، وزارت صنایع و معادن، انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی ایران و سایر تشکل‌ها و سازمان‌های مرتبط دریافتند که نه تنها صدور خدمات فنی و مهندسی بلکه انواع خدمات و صدور آنها از عوارض بسیار بزرگی رنج می‌برند؛ عوارضی چون فقدان استراتژی و سازماندهی مناسب، قلت دانش و آگاهی نسبت به توان‌های صادراتی کشور، اشکال در راه‌های معرفی و عرضه و مهمتر از آن، مدیریت بازاریابی و به اجرا درآوردن پتانسیل‌های قابل صدور به سایر بازارهای مصرف است.

لذا کمیسیون بر آن شد که برای رفع این معضلات و ارایه راهکار، به انجام یک طرح تحقیقاتی- کاربردی فوری اقدام نماید. امروزه ۲۰ درصد از سهم تجارت جهانی مربوط به تجارت خدمات است که در سال‌های آتی به دلیل تغییر تکنولوژی و شتاب هر چه بیشتر علم و فناوری در همه زمینه‌ها این رقم افزایش می‌یابد. تحقیقات نشان می‌دهد که بین پیشرفت و توسعه یافتگی

* خدمات آموزشی، به دلیل زبان و یا دین مشترک با کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی و همسایگان، ارزانی دستمزد، نیروی تحصیلکرده و امکان تعلیم در مراکز فنی و حرفه‌ای داخل کشور.

* خدمات هوایی، به دلیل موقعیت جغرافیایی و دسترسی به سوخت مناسب.

* خدمات حمل و نقل، به دلیل موقعیت جغرافیایی، زیربنای و شبکه‌های جاده‌ای، گمرکی و انبارداری و دسترسی به سوخت.

* خدمات سرمایه‌ای، به دلیل وجود منابع مازاد ارزی در کشور و افق پیوستن به سازمان تجارت جهانی (WTO) از یکسو و دسترسی به منابع نفت و گاز و پتروشیمی از سوی دیگر، ما را به حضور جدی در بازارهای جهانی بصورت چندجانبه (و نه تنها یک بعدی و آنهم اتکا به درآمدهای نفتی و سایر صادرات اندک غیرنفتی در کشور) ملزم می‌سازد.

با توجه به آنچه گفته شد، تحقیق حاضر شناخت ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل و ایجاد و افزایش قابلیت عرضه آن برای صدور را به عنوان دو هدف کلی مدنظر قرار داده و سپس اقدام به تدوین استراتژی برای صدور خدمات نموده و در نهایت، با اشراف کلیه مسایل نسبت به تهیه و تنظیم سیزده دستورالعمل کاربردی شامل: نظام برنامه‌ریزی، تامین مالی، پرورش و تامین نیروی انسانی، بازاریابی، کارایی، شرکت در مناقصه‌ها و هدایت رقابت‌ها، مدیریت و کنترل بودجه، کدینگ و استانداردسازی، مستندسازی، همکاری‌های بین‌المللی، اطلاعاتی، بیمه‌ای و تشکل‌ها همت گمارده

لازم به ذکر است که فقدان آمار و اطلاعات بخش‌های مختلف خدمات و عدم تطابق زمانی و مفهومی آنها با یکدیگر از مشکلات بزرگ مقایسه و نتیجه‌گیری طرح حاضر بوده است.

کشورها و تجارت خدمات رابطه مستقیم وجود دارد و هر چقدر کشوری توسعه یافته‌تر باشد، صادرات و واردات انواع خدمات نیز در آن بیشتر است. از آنجا که کشور عزیزمان ایران دارای مرزهای طولانی آبی و خاکی با سایر کشورها، منابع طبیعی و غنی زیاد و دارا بودن موقعیت‌های ممتاز و استراتژیک در منطقه می‌باشد، لذا از مزیت‌های نسبی و رقابتی زیادی در صدور انواع خدمات به ویژه خدمات زیر برخوردار است:

* خدمات فنی و مهندسی، به دلیل برخورداری از نیروی انسانی، امکانات ساخت، موقعیت‌های جغرافیایی و توان مالی.

که بعنوان خروجی‌های طرح محسوب می‌شوند.

ضمناً تحقیق حاضر، حاصل ۲۴ ماه کار پیوسته و ۲۴۰۰ نفر ساعت با پنج کارشناس در حوزه‌های فنی، مالی و بانکی، حقوقی، بازرگانی و متصدی جمع‌آوری اطلاعات و با حضور نمایندگان از اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران، سازمان توسعه تجارت و انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی ایران انجام گردیده است. لازم به ذکر است که این طرح از ۱۳۸۳/۷/۲۷ آغاز گردید و در ۱۳۸۵/۶/۳۱ به پایان رسید.

امید است که مسوولان و دست اندرکاران در بخش‌های مختلف اقتصادی و بازرگانی از جمله کمیسیون اقتصادی دولت، شورای عالی صادرات غیرنفتی، سازمان توسعه تجارت، وزارتخانه‌های بازرگانی، صنایع و معادن و امور خارجه، مجلس شورای اسلامی، بانک مرکزی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی و سایر تشکلهای و نهادهای اجرایی و عملیاتی کردن دستورالعمل‌های نهایی آن همکاری لازم را بنمایند.

لازم به ذکر است که مطالعات مربوط به این طرح زیر نظر کمیته راهبردی متشکل از افراد زیر انجام و نهایی گردیده است:

- ۱- دکتر اصغر فخریه کاشان- دبیر انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی ایران.
- ۲- مهندس سیدجعفر مرعشی- رئیس کمیسیون صدور خدمات فنی و مهندسی اتاق بازرگانی ایران.
- ۳- دکتر عباس آخوندی- مدیر عامل شرکت ایرانیان و وزیر پیشین مسکن و شهرسازی.
- ۴- مهندس علی اشرف افخمی- مدیر عامل پیشین کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران.
- ۵- دکتر احمد قاسمی- مدیر کل پیشین صادرات وزارت صنایع و معادن.
- ۶- مهندس ابوالقاسم شفیعی- مدیر عامل شرکت عرش.

۷- رحمان حسنی- دبیر کمیسیون صدور خدمات فنی و مهندسی اتاق بازرگانی ایران. همچنین برای تهیه طرح در چارچوب رئوسی که به تصویب رسیده بود، کارگروهی تشکیل شد که روش‌های زیر را در دستور کار خود قرار داد:

۱- مطالعه اسناد و مدارک و سوابق موجود در انجمن صادرکنندگان خدمات فنی و مهندسی، اتاق بازرگانی، سازمان توسعه تجارت، سمینارها و همایش‌های برگزار شده

از آنجا که کشور عزیزمان ایران دارای مرزهای طولانی آبی و خاکی با سایر کشورها، منابع طبیعی و غنی زیاد و موقعیت‌های ممتاز و استراتژیک در منطقه می‌باشد، لذا از مزیت‌های نسبی و رقابتی زیادی در صدور انواع خدمات برخوردار است.

توسط انجمن‌ها و تشکلهای.

- ۲- مطالعه اسناد و مدارک بانک مرکزی، سازمان توسعه تجارت، وزارت امور خارجه، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی، وزارت امور اقتصادی و دارایی، قوانین برنامه و بودجه و گزارش‌های عملکردی دستگاه‌ها.
- ۳- تهیه دو نوع پرسشنامه برای ارسال به اشخاص، شرکت‌ها، سازمان‌ها و وزارتخانه‌ها
- ۴- انجام مصاحبه با مدیران و کارشناسان
- ۵- مطالعه و بررسی سوابق سازمان تجارت جهانی (WTO)، موافقتنامه عمومی تجارت خدمات (GATS)، بانک جهانی، کنفرانس بین‌الملل توسعه و تجارت (UNCTAD) و ... در زمینه صدور خدمات و مقررات و آمارهای عملکردی کشورها.

کارگروه سعی بر این داشته که با ارایه آمار و ارقام موید جایگاه بخش خدمات در اقتصاد جهانی و اقتصاد ایران، ضرورت توجه به این بخش را ارایه دهد و بر آن اساس، الزام تدوین استراتژی توسعه صادرات خدمات را نتیجه‌گیری نماید. سپس با ارایه شیوه‌های تئوریک و شناسایی مزیت‌ها و توانایی‌های کشور برای صدور خدمات به مشکلات عملی پیش روی پرداخته و از آنجا به برنامه مشخص برای تدوین استراتژی، ایجاد امکان برای بروز مزیت‌ها و حفظ و ثبات آنها و نهایتاً راه‌های عملی رفع موانع و افزایش امکان صدور خدمات بپردازد.

لازم به ذکر است که فقدان آمار و اطلاعات بخش‌های مختلف خدمات و عدم تطابق زمانی و مفهومی آنها با یکدیگر از مشکلات بزرگ مقایسه و نتیجه‌گیری طرح حاضر بوده است. با این همه، کارگروه تلاش میسوی به کار برده که حتی‌الامکان این اشکال را با دقت در محتوای تعاریف و تحلیل آمار و ارقام قابل مقایسه کند و ایراد مذکور را رفع نماید.

اهداف طرح:

- ۱- بررسی وضعیت خدمات در کشور و جهان.
- ۲- شناسایی موانع و مشکلات در راه صدور خدمات.
- ۳- بررسی و شناسایی توانایی‌های بالقوه و بالفعل و مزیت‌های رقابتی صدور خدمات.
- ۴- ایجاد بستر و زمینه مناسب برای رشد خدمات در کشور و صدور آن.
- ۵- ارایه راه‌حل‌های اجرایی که منجر به افزایش صدور خدمات در کشور می‌گردد.

محدوده طرح

محدوده این طرح از جهت موضوعی، تمام خدمات موضوع موافقتنامه عمومی سازمان تجارت جهانی در بخش خدمات (GATS) و از جهت جغرافیایی، محدوده جمهوری اسلامی ایران و به لحاظ زمانی، از سال ۱۳۷۴ به بعد را شامل می‌شود.

■ ادامه دارد